

Teste proiective de completare

„Metoda povestirilor”

Una dintre diversele modalități utilizate de psihologii pentru a facilita mecanismul proiecției constă în a prezenta subiectului o situație dezvoltată doar parțial, acestuia revenindu-i sarcina de a completa cum crede că este mai bine, fără a se gândi prea mult timp. În această accepție se înscrie și testul Wartegg, care are forma unei serii de desene de completare.

Un alt test de completare este cel creat de Louisa Duss. El constă în a-i pune pe copiii mai mari de 3-4 ani să completeze o povestire deja începută.

Metoda povestirilor Louisei Duss, concepută încă din 1940, constă într-o serie de mici povestiri (zece în total) pe care subiectul trebuie să le completeze. Fiecare povestire se referă la o situație care corespunde unui stadiu de dezvoltare psihică în conformitate cu teoria psihanalitică și trebuie să pună în evidență eventuala problematică (sau complexe) care ar corespunde fiecărui stadiu de dezvoltare. De aceea, este necesar ca examinatorul să posede noțiuni clare asupra dezvoltării personalității, din punct de vedere psihanalitic ca și capacitatea de a înțelege situațiile simbolice.

L. Duss a pornit de la următoarea ipoteză: dacă subiectul dă uneia dintre povestiri un răspuns simbolic, sau manifestă vreo rezistență în a răspunde, aceasta înseamnă că situația „protagonistului” povestirii îl stimulează să evoce complexul în cauză.

Povestirile sunt extrem de simple, în așa fel încât să poată fi înțelese de un copil de 3 ani, dar să dețină și capacitatea de a suscita interes chiar din partea unui copil mai mare ca vârstă.

Autoarea afirmă că testul nu a fost creat pentru adulți, ci pentru copii, cu toate că ea însăși a experimentat povestirile și cu adulți obținând în anumite cazuri răspunsuri spontane și simbolice asemănătoare celor ale copiilor. Era vorba de adulți încă tineri „inteligenti, dar nu intelectuali”, conduși mai mult de intuiție decât de raționare (ex.: artiști și lucrători manuali).

Pe de altă parte, cercetările întreprinse de Passi Tognazzo și Zanettin Ongaro – 1975 asupra posibilității de a aplica „Metoda povestirilor” și la persoane adulte, utilizând subiecți între 8 și 22 de ani, a dus la rezultate pozitive în sensul că răspunsurile la povestiri s-au dovedit a fi discriminatorii și în măsură să prună în evidență problemele afective proprii fiecărui subiect la orice vârstă.

Când a creat povestirile L. Duss a încercat să elimine orice situație familiară, prea particulară, în care copilul ar fi putut să se recunoască, și unde ar fi putut interveni frica de a fi judecat. Pentru aceasta, în trei povestiri „protagoniștii” sunt animale, iar în celelalte subiecții sunt puși în situații cu totul banale: o petrecere în familie, o înmormântare, o plimbare cu unul dintre părinți prin pădure.

Modalitatea de aplicare

I se explică subiectului că i se vor spune mici povestiri/povești, neterminate, și că va trebui să ghicească continuarea. Va putea spune tot ceea ce vrea pentru că este ceea ce crede el că este corect.

La cei de vârste mai mari, povestirile vor fi prezentate ca o probă de imaginație. Ei vor putea să spună ceea ce le vine în minte, pentru că nu este vorba de o probă de inteligență, ci de fantezie, și oricine poate avea idei diferite despre același lucru. Se povestește în mod direct, avându-se grijă să nu se dea nici o intonație unor pasaje care-l pot influența pe copil. De exemplu, autoarea L. Duss spune că pentru povestirea cu mielul nu este necesar să se spună că mielul ultim ajuns este pe punctul să moară de foame, deoarece dacă un copil este amabil din fire el se va simți obligat să spună: „Îi lasă laptele său și se duce să mănânce iarbă”. Dacă este

vorba de un subiect care are o puternică ostilitate față de noul venit sau care este foarte atașat de mama, greșeala ar fi și mai mare. Aceasta, deoarece faptul că el știe că viața micului miel depinde de atașamentul său, îi poate crea anxietate din cauza conflictului dintre dorința de a se debarasa de noul venit și instanța Super-Ego-ului care-i interzice să își satisfacă o astfel de dorință. Această tensiune între Ego și Super-Ego va genera o angoasă intensă. Inconvenientul cauzat de dramatizare este valabil pentru toate povestirile.

Deseori răspunsul copilului este prea scurt, dar sub banalitatea sa se poate ascunde un conflict neexprimat. De aceea, este nevoie să se pună întrebări ulterioare, pentru a se aprofunda răspunsul, pentru a se obține toate informațiile ce sunt conținute implicit în primul răspuns dat de subiect.

Evaluarea

În majoritatea cazurilor, un singur răspuns este suficient pentru a scoate la iveală existența unei probleme. Totuși, pentru a formula o judecată mai sigură este bine a se lua în considerare toate răspunsurile, pentru că astfel crește posibilitatea evidențierii conflictului.

În general, autoarea arată că se poate presupune existența unui complex în prezența unora dintre următoarele aspecte în comportamentul subiectului:

1. *Răspuns imediat în așteptare.*
2. *Prezervarea complexului în răspunsul la alte povestiri.*
3. *Răspunsul șoptit dat repede.*
4. *Refuzul de a răspunde la una dintre povestiri.*
5. *Tăcere și rezistență la răspuns.*
6. *Subiectul cere să reînceapă proba.*

L. Duss prezintă o listă de răspunsuri date de subiecții săi normali, ca și liste cu răspunsurile date de subiecții nevrotici, de la care putem obține răspunsuri de tip patologic.

Povestiri ce sunt prezentate subiectului:

1. Povestea păsării – pentru a se observa atașamentul copilului față de unul dintre părinți sau de amândoi.

Un tată și o mamă, păsări, dorm împreună cu propriul lor copil în cuib, pe creanga unui copac. Dintr-o dată izbucnește un vânt puternic, cuibul cade pe pământ. Cele trei păsări se trezesc brusc. Tatăl zboară pe un brad, mama pe un altul, dar copilul ce urmează să facă? El/Ea știe să zboare un pic.

Răspunsuri normale:

Mica pasăre va zbura pe o ramură din apropierea cuibului.

Va zbura spre mama sa.

Va zbura spre tatăl său pentru că este mai puternic.

Va rămâne pe pământ și va plânge până ce părinții vor veni să-l caute.

Răspunsuri patologice

Va rămâne pe pământ.

Dacă încearcă să zboare, va cădea și va muri.

S-a ridicat de la pământ, dar dacă va ploua mai tare va muri.

Mama și tatăl îl vor ascunde într-o tufă, dar va muri.

2. Povestirea aniversării căsătoriei – pentru a se observa dacă subiectul a fost șocat în prezența părinților săi; gelozia față de unirea părinților.

Este aniversarea căsătoriei mamei și a tatălui. Mama și cu tata se iubesc mult și au făcut o petrecere frumoasă. În timpul petrecerii, copilul se ridică și se duce în fundul grădinii. din ce cauză?

Răspunsuri normale:

S-a dus să strângă flori pentru părinți.

S-a dus să se joace.

Nu îl/o interesează conversația.

A primit o notă proastă la școală și s-a dus să se așeze pe o buturugă din grădină.

Răspunsuri patologice

Copilul s-a dus în grădină pentru că se simțea stânjenit. (De ce se simțea stânjenit?) Pentru că era aniversarea părinților săi, și mama nu vroia să-i dea tort, acela era numai pentru tatăl său.

S-a dus în grădină pentru că vroia să stea singur. (De ce vroia să stea singur?) Pentru că nu vroia să stea în casă, tatăl și mama făceau zgomot și copilului nu-i plăcea. (Cum făceau zgomot tata și mama?) Se distrau împreună. (Unde dormi la tine acasă?) În camera părinților mei.

Pentru că s-a dus să mănânce în grădină, neavând destulă mâncare.

Prefera să fie singur.

Probabil că a văzut un alt copil mai vesel ca el și este nemulțumit de ceva. (De ce anume?) Se gândește că nu este distractiv ca părinții să vorbească amândoi și ca el să rămână singur. Se gândește că părinții se distrează prea mult și copiii insuficient.

A plecat pentru că nu se simțea în largul său la această petrecere, pentru că înainte a fost rău, insuportabil. Nu vrea să facă pe ipocritul.

Copilul se simte izolat, melancolic, gelos pentru că mama sa este atât de iubită de tatăl său, se simte în plus, un strălîn în această dragoste.

Este foarte simplu: este supărat că nu se ocupă suficient de el, și că petrecerea este pentru părinții săi.

3. Povestirea mielului – pentru a se investiga complexul înțercării și al rivalității fraterne.

O oaie și mielul ei se află pe o pajiște. În fiecare seară mama îi dă lapte bun și cald mielului și acestuia îi place foarte mult. Dar acest miel mănâncă deja și iarbă. Într-o zi cineva îi aduce mamei sale un alt miel mai mic, căruia îi este foame, fapt pentru care aceasta îi dă și lui un pic de lapte. Dar oaia nu are destul lapte pentru amândoi, și atunci îi spune fiului ei: „Nu am suficient lapte pentru amândoi, tu du-te și mănâncă niște iarbă proaspătă!”. Ce va face mielul?

Pentru a se vedea doar dacă s-a instalat complexul înțercării, se va omite etape venirii celui alt miel, și se spune că oaia nu mai are lapte și că mielul trebuie să înceapă să mănânce iarbă.

Răspunsuri normale:

Va merge să mănânce iarbă.

Va căuta lapte în altă parte (la o altă oaie).

Este un pic supărat, dar va merge să mănânce iarbă.

Răspunsuri patologice

Va merge să caute lapte la o altă doamnă. (Mielul va mânca iarbă?) Da, va mânca, dar este foarte supărat pe mamă, îi va reproșa multe. Cred că va muri.

Nu va fi foarte mulțumit, dar se va duce să mănânce iarbă, va fi furios pe mama sa, îl va lovi pe cel mic și va pleca să mănânce iarbă.

Va fi gelos, va pleca departe și nu va mai privi la mama sa, ba chiar va încerca să-și găsească alta, dar nu va reuși. Va deveni cu timpul din ce în ce mai plin de ura împotriva celui alt, îl va împinge și va încerca să-l lovească cu capul, dar mai presus de orice se va îndepărta.

Va încerca să arate că este superior și va bea în grabă laptele de la mama, chiar dacă a băut suficient înainte. Nu va lăsa nimic celui alt și apoi va merge să pască iarbă.

Se va preface că este sătul, pentru a nu părea că-l interesează.

Dacă se va supăra va încerca să-l împingă pe cel alt miel într-o tufă cu spini.

Se va gândi: „Nu mai are lapte!”, și nu va ști de ce, dar se va supune. Va merge imediat să mănânce iarbă spunând: „Este dezgustătoare!”, și va fi supărat pe mama și pe cel mic, și inima sa va fi neagră de supărare. De fiecare dată când cel mic se va apropia îl va lovi cu coarnele pentru a-l face să se supere.

Se va supăra și-l va lovi pe cel mic.

4. Înmormântarea – pentru a investiga atitudinea privind agresivitatea, dorința de moarte, sentimentul de vină, de auto-pedepsire.

Un cortegiu funerar trece pe stradă și lumea se întreabă cine a murit. Sosește răspunsul: o persoană care locuia în casa de acolo. Cine să fie?

Pentru copiii ce nu înțeleg conceptul de moarte, relatarea se face astfel: „Cineva dintr-o familie a luat trenul și a plecat foarte departe, urmând să nu se mai întoarcă niciodată acasă. Cine este?”

Răspunsuri normale:

Subiectul va indica o persoană ce a decedat recent în familia sa.

Este o persoană în vârstă, bunicul/bunica.

Este cineva important, sau un oaspete, de aceea lumea se interesează.

Răspunsuri patologice

Este fată.

Era un lup, un leu, sau poate un copil. (De ce a murit?) Pentru că era rău și trebuia să moară.

Tatăl său.

E tatăl sau mama unui copil, poate un copil.

Fiul cel mare.

Tatăl.

5. Povestirea fricii – folosită pentru a se investiga asupra angoasei și auto-pedepsirii.

Un băiat spune încet-încet: „Cât de frică îmi este!” De ce anume îi este teamă copilului?

Răspunsuri normale:

Frica de a lua o bătaie.

Frica de a lua o notă proastă.

Frica de un animal.

Frica de război.

Frica de a-i muri singurul părinte.

Răspunsuri patologice

Pentru că a venit vrăjitoarea. (De ce a venit vrăjitoarea?) Pentru a-l ucide. (De ce vrea vrăjitoarea să-lucidă?) Pentru că fata/băiatul era uneori bună/bun, uneori rău/rea.

Îi este frică de un hoț care vrea să-lucidă. (De ce ar vrea hoțul să-lucidă?) Pentru că acesta i-a strigat vorbe urâte, pentru că nu-l place pe hoț.

Îi este frică că-l va mânca lupul. (De ce ar vrea lupul să-lmănânce?) Pentru că este un copil foarte, foarte rău.

Îi este frică de diavol. (Ce vrea să-i facă Diavolul?) Vrea să-l pună în cazanul cu foc. (De ce?) Pentru că nu și-a ascultat părinții. (De ce nu și-a ascultat părinții?) Pentru că este supărat pe mama sa.

Îi este frică să fie singur, să se piardă.

Îi este frică că mama lui îl va lovi pentru că nu a ascultat-o niciodată.

Îi este frică de șerpi.

6. Povestirea elefantului – este utilizată pentru a se investiga complexul castrării.

Un copil are un mic elefant care-i place foarte mult și care este atât de grațios cu trompa sa cea lungă. Într-o zi, întorcându-se dintr-o plimbare, copilul intră în casă și constată că elefantul s-a schimbat cu ceva. În ce s-a schimbat elefantul? Și de ce s-a schimbat elefantul?

Răspunsuri normale:

Copilul a văzut o altă jucărie mai frumoasă, și a lui nu-l mai interesează.

Nu elefantul s-a schimbat, ci copilul care a crescut și nu-l mai interesează să se joace.

Nu s-a schimbat.

Și-a schimbat pielea.

În tip ce copilul lipsea, îngrijitoarea a vărsat apă pe elefant.

Răspunsuri patologice

I-au retezat trompa.

S-a îmbolnăvit pe neașteptate și este pe moarte.

I s-a spart un fildeș.

Când își rotește trompa se vede că s-a spart. (Ce gândește copilul?) Se face palid și ceva se sparge în el.

Și-a rupt trompa și copilul este furios, sau dezamăgit și trist.

7. Povestirea elefantului construit – relatarea se face pentru a investiga note caracteriale posesive și obsesive, eventual complexul anal.

Un copil a reușit să construiască ceva pe pământ (un turn), care-i place mult, tare mult. Ce va face? Mama sa îl roagă să i-l dea ei, el poate să i-l dea dacă vrea. I-l va da?

Răspunsuri normale:

I-l va da mamei. Se va juca cu el și apoi i-l va da mamei, dacă i-l va cere.

Îl va arăta tuturor.

Răspunsuri patologice

Îl va păstra pentru sine. (Dacă mama i-l va cere, el i-l va da?) Nu, pentru că este al lui și el l-a făcut.

Nu i-l va da pentru că este foarte frumos, nici măcar dacă îl va cere, îl va păstra pentru el.

Îl va păstra în camera sa, dar nu-l va arăta nimănui, pentru că lumea este prea proastă pentru a-l aprecia.

8. Plimbarea cu tata sau cu mama – de regulă folosită pentru a pune în evidență complexul lui Oedip.

Un băiat/o fată a plecat să facă o plimbare în pădure cu mama (sau cu tatăl, dacă este vorba de o fată). Amândoi s-au distrat foarte bine. Când se întoarce acasă, își găsește tatăl/mama cu o înfățișare diferită față de cea obișnuită. Din ce cauză?

Răspunsuri normale:

Mama/Tatăl este mulțumită/mulțumit.

Mama a pregătit o masă gustoasă.

Mama/Tatăl a muncit mult și arată obosită/obosit.

S-au întors prea târziu de la plimbare și tatăl/mama era îngrijorat/îngrijorată.

Mama/tatăl a primit o veste proastă în timpul absenței lor.

Răspunsuri patologice :

Tata și-a schimbat înfățișarea pentru că s-a transformat într-un soldat și eu cred că este foarte supărat pe copilul său. (De ce?) Pentru că s-a purtat urât cu mama în pădure. (Ce a făcut?) A lovit-o!.

Tatăl și-a schimbat aspectul pentru că este bolnav, a răcit, e bolnav rău, ceea ce nu-i va plăcea mamei.

Tatăl nu a vrut să vină cu ei, a rămas să lucreze, dar nu este mulțumit. (De ce?) Pentru că nu a stat cu mama. (Ce l-a împiedicat să stea cu mama?) Copilul, care a luat-o pe mama.

Mamei îi este teamă de ceea ce au făcut împreună în pădure, de ceea ce se putea întâmpla. (Ce se putea întâmpla?) Îi era teamă că tatăl său să nu încerce să seducă fata.

Mama este geloasă.

9. Povestirea anunțului – în special utilizată pentru a cunoaște dorințele sau temerile copilului.

Un copil se întoarce de la școală/sau de la o plimbare; mama îi spune: „Nu începe imediat să-ți faci temele, am o veste să-ți dau!”. Ce are de spus mama?

Răspunsuri normale:

Mama vrea să-i spună o poveste.

Este vorba de o masă bună sau de o vizită.

Mama a primit o veste bună.

Mama vrea să-i dea sfaturi despre cum să-și facă lecțiile sau sfaturi despre viață (generale).

Răspunsuri patologice

Mama îi spune că nu trebuie să meargă pe stradă. (De ce?) Pentru că îl va lovi o mașină.

Mama vrea să-i spună că nu a fost cuminte și că nu a ascultat-o.

Mama îl va anunța de moartea tatălui său, a fraților și a surorilor sale, sau de o boală grea.

10. Visul urât – imaginat pentru a controla povestirile precedente.

Un copil se trezește dimineață agitat și spune: „Ce vis urât am avut!”. Ce a visat?

Răspunsuri normale:

Nu știu pentru că eu nu visez.

A visat un război.

A visat un animal care-l/o mânca.

Răspunsuri patologice

Pentru că au luat trompa elefantului.

A visat că mama sa murise. (Ce s-a întâmplat?) A fost lovită de o mașină.

Un om rău l-a ucis cu un cuțit mare. (De ce a făcut omul asta?) Pentru că băiatul vroia să treacă strada să meargă la el.

Că diavolul a venit să-l ia. (De ce?) Pentru că nu ascultă niciodată.

A visat că rămăsese singur. (De ce era singur?) Așa a vrut el. Îi era mai bine singur. (Cum poate ajunge să fie singur?) Se poate pierde, poate greși strada sau cădea într-o groapă și muri.

A visat că era cineva în cameră care vroia să-l ia, un hoț de copii.

Am insistat în prezentarea acestei probe pe *identificarea tipurilor de completări de povestire* pe care le poate realiza copilul întrucât, deși conținutul lor arată proveniența străină, proba este ușor de folosit la preșcolari. Sunt psihologi care o folosesc în activitatea lor obișnuită iar rezultatele unei atari examinări ne arată succese în interrelația psihologului cu preșcolarul. De asemeni sunt specialiști care vorbesc despre creșterea gradului de audiență al povestirilor la sondarea tensiunilor interne ale unor copii provenind din familii conflictogene.